

Posudek diplomové práce

Jana Pavlisová:
**Sammenligning af syntaktiske konstruktioner
i de danske bibeloversættelser fra 1550 og 1992
med henblik på morfologiske ændringer**

Autorka je jednou z mála studentů, kteří si pro diplomovou práci zvolili diachronní téma, navíc v porovnání s latinou. Pro Janu Pavlisovou se však toto téma vzhledem k jejím studovaným oborům přímo nabízelo.

V úvodní části popisuje pravidla transkripce Bible Christiana III z roku 1550 a používané zkratky. Dále se stručně věnuje vzniku Bible, jejím překladům (mj. do latiny) a zejména pak prvním překladům jednotlivých částí Bible do dánštiny a překladu celé Bible z roku 1550 (zde uvádí jako hlavní zdroj Lutherův překlad, v menší míře Vulgatu) a konečně nejnovějšímu oficiálnímu překladu z roku 1992.

Po tomto stručném úvodu přichází praktická část, kdy autorka vždy nejprve popisuje zvolené syntaktické téma v současné dánštině a poté uvádí příklady z Bible z roku 1550 a analyzuje shody a odchylky ve srovnání s překladem z roku 1992. Věnuje se problematice verbálních tvarů (indikativ – používání temporálních forem, imperativ, konjunktiv a používání modálních a pomocných sloves), větnému schématu (slovosled ve větách hlavních a vedlejších, pozice adverbíí, negace, extrapozice, formální subjekt, vytýkáci konstrukce apod.) a spojkám v jednotlivých typech vedlejších vět. Na závěr uvádí propria používaná ve tvaru neobvyklém pro dánštinu, tedy s pádovou koncovkou převzatou z latiny.

V závěrečné kapitole autorka dochází k závěru, že se dánština Bible z roku 1550 liší v syntaktické rovině od dnešní dánštiny jen minimálně a že německá předloha je patrná zejména v distribuci spojek. Vliv latiny byl zato minimální.

Připomínky a otázky:

- Je minimálně sporné, zda je v práci tohoto typu nutné rozebírat pojmy typu syntax, flektivní jazyky, určité a neurčité tvary sloves apod. (kapitola 3). Předpokládá se, že čtenáři diplomové práce tyto základní pojmy znají. Namísto by tudíž byl jen stručný přehled používaných odborných výrazů se stručnou definicí (pokud to je vůbec nutné).
- Zvláštní a pro mě nepochopitelné je řazení teoretických lingvistických informací v práci: nejprve samostatné pojednání o syntaxi v kapitole 3, následuje zdánlivě nesouvisející kapitola o verbálních tvarech, pak se autorka v kapitole 5 vrací k nastíněnému syntaktickému tématu, v kapitole šest (spojky ve vedlejších větách) je vždy teoretický úvod následovaný výzkumem na dané téma. (Na tyto nesrovnalosti byla autorka několikrát upozorněna během psaní práce.)
- Na str. 15 autorka uvádí, že překlad z roku 1992 respektuje pravidla dánštiny. U překladu Bible však lze očekávat určitý konzervatismus, minimálně v oblasti slovní zásoby, do určité míry i v syntaxi. Je tomu tak?
- Na str. 24 chce autorka prokázat existenci tří tvarů v préteritu silných sloves, ve sledovaném textu však našla pouze jediné sloveso zastoupené ve všech osobách v obou číslech. Její předpoklad, že tři tvary měla v 16. století všechna silná

slovesa, tak není dostatečně prokázán (ani autorčiným vlastním výzkumem, ani sekundární literaturou).

- Na str. 25 a 26 autorka konstatuje odchylky v používání modálních sloves ve sledovaných překladech, nicméně neuvádí příklady ani neprovádí analýzu. Např. *ville* se ve starším překladu téměř nevyskytuje ve významu chtít. Jak je tedy vyjádřen tento význam? Jaké významy mělo sloveso *ville* v 16. století? (Totéž se týká slovesa *mätte*, u kterého autorka prokázala odlišné používání v analyzovaných textech.) Toto obecně je snad největší slabina celé práce – autorka objevuje shody a rozdíly, ale nezamýšlí se nad jejich příčinami, ani je neuvádí do kontextu vývoje dánštiny.
- Za úvahu by také stálo, proč se zachovala koncovka ve 2. osobě singuláru préterita silných sloves, v přítentu modálních sloves a u slovesa *vere* a proč právě u těchto sloves.
- Ve stejném duchu lze vytknout absenci úvahy, proč se liší tvar přičestí minulého v závislosti na pomocném slovese (str. 26).
- Jak se v textech z 16. století vyjadřoval imperativ pro 1. osobu plurálu?
- V kapitole 5 autorka rozebírá sledované téma (až na výjimky) pouze ve starším textu, zatímco v předchozí kapitole prováděla srovnání obou textů. Práce tak působí nekonzistentně.
- Na str. 59 autorka uvádí, že podmínkové věty jsou jediné vedlejší věty, které nemusí být uvozeny spojkou. Sama přitom tuto možnost zmiňovala dříve u vět předmětných a vztažných.
- S ohledem na čtenáře diplomové práce měla být jako příloha uvedena i verze z roku 1992.

Práce je psána dobrou dánštinou s občasnými chybami v používání členů a překlepy. Studentka se dopouští drobných neobratností ve vyjadřování (např. na str. 38 „Hver tempus har kun en, to, eller tre former...“ nebo „Helsætningen overholder næsten de samme regler...“ na téže straně, „Det nuværende danske sprog bruger denne konjunktion...“ na str. 60). Tyto neobratnosti se mimochodem vyskytují i v českém a anglickém textu. Jinak jsem neshledala žádné závažnější stylistické prohřešky s výjimkou řady krátkých odstavců, které často obsahují jedinou větu. S nadsázkou lze říci, že pokud by studentka neuváděla příklady, pak by téměř celá praktická část diplomové práce sestávala z takovýchto odstavců. Ač oceňuji autorčin přímý a nekomplikovaný styl, má tento postup i svá negativa: autorka nepřimo klade otázky, aniž by je zodpovídala. Budiž však zmíněno, že přichází s řadou zajímavých postřehů, a velkou pochvalu si zaslouží za závěrečné výstižné hodnocení dánštiny Bible z roku 1550 a jejího ovlivnění německou a latinskou předlohou.

Práce je bezesporu výjimečná svým tématem a přináší zajímavé a relativně dobře podložené závěry. I přes všechny výše uvedené nedostatky splňuje nároky kladené na závěrečnou práci na vysoké škole, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře nebo dobře podle průběhu obhajoby.

V Praze 27. srpna 2011

PhDr. Petra Štajnerová, Ph.D.
FF UK, ÚGS, odd. skandinavistiky
vedoucí práce